

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Peccatum mortale fugiendum esse ab suam malitiam. Cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Per peccatum homo fit alienus à Deo, interemptor sui, gehennæ filius, cõfufionis domus, diaboli feruus, dissipator naturæ, gratiæ illufor, gloriæque contemptor. Ideo autem peccatum hoc animam interimit, & à Deo separat, quoniã (ipfa natura dictante) quædam sunt aut amicorum, aut dominorum iniuriæ ita graues, vt amicitiam diffoluant, & amorem extinguant; ita amicis aut regibus ac principibus difplicentes, vt amicum ab amico diffoient, & fubditum domo regis pellant, & ab eius omnino fubiectiõne reiciant. Tanta verò eft hominis miferia atque calamitas, vt iniurijs huius generis poffit aduerfus Deum fuum creatorẽ admittere, quas meritõ peccata mortalia, id eft, mortẽ animæ afferentia, vocamus, atque eam à Deo feparare, & in fummum ac extremum malum detrudere, confitemur.

Veniale peccatum eft actio libera, dictamini quidẽ rationis & iuffioni legis aduerfa, ac ob id Deo iniufa, fed quæ ob fui paruitatẽ, nec vitam fpiritualem animæ auferat, neq; hominem à regno cælefti excludat, nec æternis cruciatibus definet, licet iuxta fuæ malitiæ quantitatem tẽporalem pœnam fubeat. Eft quidem veniale peccatũ dictamini rationis contrarium, quæ præfcribit ne graue malũ faciamus, & ne leue malum admittamus. Nam ficut leui agritudine corporis incolumitas leuiter læditur, ita leui peccato aliquantulum rationis fulgor inficitur. Atque etiam eft iuffioni legis aduerfum. Dominus enim qui præcepit, non furtum facies, non folum magnũ furtum vetuit, fed leue quoque furtum prohibuit. Et qui iuffit non iurare omnino, vniuerfa iuramenta etiam leuia, & fine debita caufa prolata, effe contra fuam voluntatem & legẽ, expofuit. Et qui de verbo otiofo rationẽ eft accepturus, & illud aliqua caftigatione puniturus, vtique aduerfum legi fuæ tale verbum declarauit. Sed quemadmodũ in humana republica funt aliqua leges fine quarũ obferuatione omnino stare non poteft, quas præterire grauiffimum effe cognofcitur; alia verò optime gubernationi conducibiles, quas transgredi, leue & non magni momenti iudicatur; ita in regno Dei, quædam funt leges, ex quarum custodia charitas & animæ vita dependet; alia verò fine quarum obferuatione charitas & fpiritalis vita adhuc stare poteft: & illarum transgreffio, peccata mortalia; iftarum verò, peccata leuia & venialia conftituit. Et ficut inter homines licet quælibet offensa amicitiam aliquo modo lædat, non tamen offensa leuis amicitiam diffoluit, nec amicum à participatione bonorum amici omnino reicit, fed aliqua leui fatisfactiõne remittitur; eodem prorfus modo leues offensa aduerfus Deum, quas homines ex humana fragilitate committunt, erga Deum contractam per gratiam & charitatẽ amicitiam non auferunt, atque adeo nec animam interficiunt, nec regnum illi cælefti claudunt, nec æternis pœnis addicunt. Patens eft ergo ac manifesta peccati mortalis & venialis differentia: quòd illud legi neceffariẽ ad retinendam vitam fpiritualem animæ; iftud verò, fi ex genere ac natura fua veniale fit, vt verbũ otiofum, legi folum conducibili opponitur. Quòd fi tantum ex paruitate materiæ, vt modicum furtum, aut ex defectu plenæ deliberationis, vt minus honefta cogitatio legibus ad charitatem neceffariis opponatur, non eas vtique ad Dei contemptum ac magnam offentionem transgreditur. Peccatum mortale charitatem & gratiam tollit; & veniale, feruata charitate eius feruorem extinguit. Illud præfert creaturam Deo, quia ob amorem creaturæ Deum defert; iftud non præfert, quia licet fe ad creaturam inclinet, non tamen Deum propter illam delinquit. Illud confti-

tuit vltimum finem in creatura, quia ab vltimo, propter quem creati fumus, fine difcedit. Iftud non ponit finem in creatura, quia gratiæ decorem & charitatis pulchritudinem, qua homo tanquam in finem tendit in Deum, non amittit. Illud animam interficit, iftud fœdat. Quare Gregorius dixit: In peccatorum & criminum diftinctione penfandũ eft, quia nonnulla peccata animam polluant, quam crimina extinguunt. Illud denique nunquam æternæ pœnæ fatis puniunt; iftud pœnæ temporales diluunt; quoniam graue peccatum hominem Dei inimicum facit, quem nunquam cælefte regnum, fofos amicos recipiens, admittet: at leue peccatum Dei filiationem non tollit, & ideo hominem qui illud patrauit, iam purgatum, & debita caftigatione punitum, cæleftis patriæ vt Dei filium, recipiet. Ex hoc autem difcrimine Ricardus Victorinus omnem naturam peccati mortalis & venialis affumpfit. Videtur mihi, inquit, veniale peccatum, quod in Christo renatis per fe folum nunquam inducit æternũ fupplicium, etiam fi defuerit pœnitentiæ remedium. Mortale verò peccatum, etiam fi fuerit folum, fi pœnitentiæ remedium defuerit, æternam mortẽ inducit. Hinc etiam patet quare peccatum lethale hominem diaboli filium & membrum faciat; veniale verò, filium Dei & membrum Chrifti, hominẽ relinquat. Quia videlicet, vt Auguftinus ait: Quamuis diabolus fit author & princeps omnium peccatorum, non tamen filios diaboli facit quodcumque peccatum. Peccant enim & filij Dei: Quoniã fi dixerint fe non habere peccatum, fe ipfos feducunt, & veritas in eis non eft. Sed ea conditione peccant, qua funt filij adhuc huius fæculi. Qua verò gratia funt filij Dei, non vtique peccant: Quia omnis qui natus eft ex Deo, non peccat. Hæc ad cognitionem naturæ peccati, & diftinctionem peccati, grauis & leuis, pro fundamento dicendorum fufficiant.

*Peccatum mortale fugiendum eſſe ob
fuam malitiam.*

CAPVT II.

D **C** E duos hoſtes animæ, ac vitæ ſpiritu-
alis infeſtiſſimos inimicos, quibus per-
fectionem ac ſanctitatem ſitens debet
in primo vitæ ſpirituales gradu acerrimum bellum indicere. Fruſtra enim conabitur, qui peccata non abijcit, perfectam virtutem in domum ſuæ mentis inducere, & qui hoſtes Domini tuetur & fouet, eius gratiam & dona comparare. Ac primò mortale peccatum funditus deſtruendũ eſt, & inter innumera, quæ nos ad eius fugam ac victoriã mouere poſſunt (nam idem eſt peccatum fugere & vincere, atque deſtruere) tria tantum, ſcilicet peccati mortalis nequitiam, fœditatem, pœnamque tractabimus. Eius malitiã tâta eſt, vt quodlibet crimen aut lethale peccatum omnia mala, & vera mala, & in ſupremo gradu conſtituta contineat. Ego enim contempſor, quòd ficut Deus vnũ bonum fecit; quòd omne bonum continet, nempe hominem Deum, & Dei ac hominum mediatorẽ Chriſtum Ieſum; In quo ſunt abſconditi omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei; ita humana nequitia atque miferia vnũ malum facit, ſcilicet mortale peccatum, quòd omne malum comprehendit. Nec mirum id, quoniam ficut illud opus eſt ſummæ miſericordiæ atque potentia; ſic iftud eſt ſummæ imbecillitatis atque miferiæ; nam omnis boni priuatio non poteſt niſi ab immenſa

Greg. 21.
mor. c. 9.

Ricard.
tract. de
differẽtia
mortalis
& venialis.

Aug. li. 3.
cõf. duas
Epiſt. Pe-
lag. c. 3.

1. Ioan. 1.
n. 8.

1. Ioan. 8.
n. 9.

Celeft. 2.
n. 3.

quadam infirmitate & calamitate prodire. Et licet delictum nostrum non superet, nec æquet illud donum Dei, quod potes est omnia peccata & omnem iniquitatem sopire; tamen suo modo est omnis mali & miseriæ aceruus & causa, vt sic summa bonitas ad delendam summam nequitiam & miseriam adueniret, cuius bonitatis fructus est, secundum Isaiam, vt destrueretur, ac deleteretur peccatum. Considera igitur mihi vniuersa mala, & ea omnia in vno mortali peccato agglomerata reperies.

Malum est paupertas: Sed peccatum lethale miseram animam, si fidem & spem excipias, omnibus supernaturalibus bonis spoliatur, & illas duas virtutes, quas non tollit, at mortuas, & charitatis vita vacuas relinquit. Quare animæ peccatrici Abdiæ sermones insultant: Si fures, inquit, introissent ad te, si latrones per nocte, quomodo coticuisses? Nonne furati essent sufficientia tibi? Si vindemiatores introissent ad te, nunquid saltem racemum reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt Esau, investigauerunt abscondita eius? Prædones, ait, quod sibi sufficiat, diripiunt, reliqua verò possessoris rerum vsui concedunt; & vindemiatores peracta vindemia aliquos saltem racemos vitibus foliisque celatos derelinquunt: At hostes animæ, scilicet peccata, diligentiores & crudeliores in rapiendo, vniuersa suffurantur, & omnimodam bonorum supernaturalium egestatem inducunt. Quod si sola gratia, vt Thomas ait, omne bonum naturæ superat, quam egestatem patietur infelix peccator, qui gratiam, & virtutes, & spiritus sancti dona vel vno tantum perpetrato crimine amittit: Certè omnium maximam; adeo vt verissimè Chrysostomus dixerit: Nihil est peccante paupertus. Alij enim pauperes opibus diuitum sustentantur, vel saltem communibus subsidijs naturæ fouentur, quos vel fera, vel pisces, vel poma siluestria omnibus concessa reficiunt, & aquæ fluminum & fontium refrigerant, & ipse calor Solis, si vestimenta non suppetant, ad tempus saltem corpus opriet. At animæ peccatrici mendicitati quænam ex rebus creatis subueniet, cuius famè & sitim solus Creator extinguit, cuius nuditatem sola Christi imitatio cooperit, cuius necessitatibus depellendis sola bona supernaturalia, quæ ablegauit peccatum, vtctinque sufficiunt? Homo ergo cui Deus omne bonum, & supernaturalia bona desunt, in extremam paupertatem peccando decedit, & omnium bonorum quæ illi ad salutem proficiebant, penuriam incurrit.

Malum est dolor: At quis dolor super dolorem lethalis peccati, quod nexum Dei animæque dissoluit, & conscientie mordentis stimulis hominis interiora disruciatur? In primo quidè congressu aliquam dulcedinem promittit, sed vulnus ac lacerationem animæ incredibili dolore cõsummat. Ac proinde de illo intelligi potest illud Salomonis: Ne intuearis vinum, quando flauescit, cum splenduerit in vitro color eius: ingreditur blandè, sed in nouissimo mordebit vt coluber, & sicut regulus venena diffundet. Peccatum enim vinum est, non illud, quod bonæ vites germinant, sed quod pestilens aduersarius noster propinat: Nam fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile. Huius primus aspectus insipientibus pulcher & delectabilis videri solet, qui vindictæ appetitu, superbiæ dominantu, & voluptatis gustu lætantur, sed faucibus mentis traiectum, ac in stomachum spirituale translatum, o quales tortiones excitat, & quantis in quietudinebus animam grauat! Nec mirum quod peccatum gustum carnis falsa dulcedine mulceat, & ventrem animæ amarissimo dolore conficiat, quoniam liber

Isai. 37. n. 9.

Abdi. n. 5. & 6.

D. Thom. 1. 2. q. 113. ar. 9. ad 2.

Chryso. hom. 5. de prouid. Tom. 5.

Prou. 23. n. 31. & 32.

Deuter. 32. n. 33.

A ille, quæ Ioanes Angelo ministrante comedit, hos duos licet contrarios effectus insitillauit: Et accipit, inquit, librum, de manu Angeli, & deuorauit illum, & erat in ore meo tanquam mel dulce; & cum deuorasssem eum, amaricatus est venter meus. Si liber iste, qui tribulationes Ecclesiæ præsignabat, ori dulcedinem attulit, quoniam dulce est futura prænocere, & ventri Apostoli amaritudinem, quoniam amarum est, eorum, quos diligimus, pressuras audire: quantum dolorem ac tristitiam peccatum afferet ei, qui non tribulationes alienas audit, non pœnas proprias, quæ Deo placitæ esse solent, sustinet, sed culpas proprias Deo infestissimas, & sibi ipsi summum dedecus afferentes experitur? Profectò non est dolor super peccati dolorem, qui sicut magnitudine & cruciatu omnibus doloribus maior est, ita etiã diuturnitate reliquos dolores vincit. Id namque contemplor ego in illis verbis Ieremiæ: Quare factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis, renuit curari? Facta est mihi quasi mendaciũ aquarũ infidelium. Dolor peccati perpetuus est, qui durate in recessibus cordis delicto, semper manet, & solo cõtritionis dolore, & delicti abiectione minuitur. Plaga est desperabilis (& in desperatione sanatur adipsicendæ maximus dolor est) quã nullæ vires creatæ sanant, sed sola potens Dei gratia propulsat. Hanc plagã sanctus propheta dolo aquarum infidelium simile dicit, quæ nec talos operire videtur, sed in sperata profunditate hominẽ mergunt: Ita graue peccatum videtur animæ stultæ & insipienti parum nocere, sed ita nocet, vt omnia interiora bona pessundet.

C Malum est seruitus: Sed peccatum est seruitus omnium seruitutum miserima, atque immanissima, qua infelix homo suo appetitui seruit, suis patet affectibus, & Dæmoni vilissimo hero ac nefandissimo obsecudat. Nihil vilius quam appetitui seruire, quem Deus, non hominis dominum sed mancipium constituit. Sub te, inquit, erit appetitus eius, id est peccati, quo scilicet ad peccatũ impelleris, & tu dominaberis illius. Si autem vilissimũ est, nobilissimam ac pulcherrimam virginem, se abiectionem ancillæ seruam vltro facere, quanta vilitas erit, animam rationis participem, Deique capacem, se in ancillam malitiæ committere? Nihil etiam miserius quam parere immoderatis affectibus, seu motibus carnis bestialibus, & illiratione subijcere: quod sanctum malum peccati malitiam in sinum recondes admittit. Hanc verò miseriam esse maximam Isaias sub inuolucro Ægyptiorum, in quibus intelligimus peccatores, vaticinatus est. Et relinquentur, ait, simul auibis montium, & bestijs terræ: & æstate perpetua erunt super eum voluctes, & omnes bestie terræ super illum hiemabunt. Certè Hieronymus hoc loco nomine eorum qui relinquentur, palmites à vite præcisos, id est, peccatores, intelligit: Dominus enim, ait, Omne palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum. Hi autem quibus volucris æstate, & quibus bestijs hieme traduntur, nisi superbiæ & puillanimitatis affectibus, quorum sili in prosperitate, & isti in aduersitate super animam peccatoris regnant, & eã ad multiplicia peccata ex his radicibus pullulantia continenter inuitant: Ac miserissimum & infelicissimum est, peccato ipsi, & diabolo hominis aduersario, seruire. Sed peccatore seruum esse peccati ipsa summa veritas testata est, dicens: Amen, Amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, seruus est peccati. Cuius rationem assignat Paulus in hunc modum: Nescitis, quoniã cui exhibetis vos seruos ad obediendũ, seruus estis eius cui obeditis, siue peccati ad mortẽ, siue obediõnis ad iustitiã.

Apoc. 10. n. 9. 10.

Ierem. 15. n. 18.

Genes. 4. n. 7.

Isai. 30. n. 6.

Hiero. 7. in Isai. ad idem c. Ioan. 15. n. 2.

Ioan. 8. n. 34.

Roma. 6. n. 16.

Et aliam

2. Petr. 2. n. 19. Et aliam etiam subinfert Petrus, dum ait: A quo quis superatus est, huius est seruus.] Si ergo peccator ab iniquitate superatus, & in bello tentationis vincitur: Si victus iniquitati in cunctis obsequitur, & se & sua omnia in eius obsequium impendit, & nihil aliud cogitat, nisi quomodo iniquitatem colat, & in dies magis ac magis augebit, quis ambigat eum esse iniquitatis trophæum, ac seruum peccati? Ex hoc verò consequens est, vt peccator sit seruus diaboli. Nam per peccatū, diaboli filius imitatione, & obedientia seruus, efficitur. Vnde Iudæi audiunt:

Ioan. 8. n. 44. Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere.] Et Ioannes Apostolus ait: Qui facit peccatum, ex diabolo est; quoniam ab initio diabolus peccat.] Quid est, peccator ex diabolo est, nisi quia peccator ex diabolo, quasi ex patre procedit, ab eo ad alios decipiendos mittitur, & qui secundum naturam à Deo creatus est, secundum iniquitatem à Diabolo regitur ac gubernatur? Quam durā autem dominationem ac diram tyrannidem in peccatorem exercet peccatum, ac per eum Diabolus, Augustinus,

Aug. 8. conf. c. 5. ante conuersionem expertus, his verbis aperit: Suspirabam ego ligatus, non seruo alieno, sed mea ferrea voluntate. Velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenā fecerat, & constrinxerat me. Quippe ex voluntate peruersa facta est libido; dum seruitur libidini, facta est consuetudo; & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. Quibus quasi anfulis quibusdā sibimet innexis, vnde catenam appellauit, tenebat me obstrictum dura seruitus, &c.]

Chr. hom. 9. in 1. ad Cor. n. 1. Chrysostomus verò non in seipso, qui semper innocenter vixit, sed in aliis expertus, non minus euidenter exponit. Barbarum namque peccatum est, inquit, quod cum animam semel captam, ita vt contra persuaderi nesciat, in suis sordibus demerferit, sub tyrannidem redigit. Nihil enim tam præter rationem est, quam peccatum. Nihil tam stultū, nihil tam fatuum, nihil tam vehemens; omnia euertit, confundit, perdit. Quocumque incidit, visu iniocundum est, graue, onerosum. Quod si quis pictor effingeret, non sanè mihi errare videretur, si in hunc modum id pingere, Fæminā quandam in feræ similitudinem, barbaram, ignem efflantem, horridam, nigram, quales externi poëtæ Scyllas effingunt. Innumeris enim manibus, nostris insidiatur cogitationibus, & inopinantes aggreditur, omnia dilacerat more canum clanculum mordentium.] Quod si Daniel tam luctuosè conqueritur, quod electus populus traditus est in captiuitatem inimicorum crudelium: Tradidisti nos in manibus inimicorum nostrorum iniquorum, & pessimorum, præuaricorumque, & regi iniusto & pessimo vltra omnem terram: quanto dolore torquendus esset peccator, qui spontaneè seipsum in captiuitatem diaboli tradidit, & seruum se peccati ac mancipium effecit?

Malum est infamia? Sed peccatum est infamia hominis peccatoris, & ignominia grauissima. Quos enim de seipso peccator rumores spargit, nisi quòd à Deo suo creatore desecit, quòd aduersus legitimum omnium regum principem rebellauit, quòd Deo creaturam præposuit, & summum bonum contempnit, & Spiritum sanctum contristauit, & Christum non iam triginta argenteis, sicut Iudas, sed minori sæpe pretio vendidit, & pro Barabba, aut pro diabolo commutauit, & authorem vitæ (quod ad se pertinet) a lapis afflixit, spuris scædauit, pedibus conculcauit, & acerbissimò genere mortis affecit? Ista omnia de peccatore dicuntur: & non per amplificationem quandā, sed verè dicuntur: eius ergo memoria in maledictione est, eius nomen infame est, cuius ignomi-

A nia omnium perduellionum ignominiam exuperat. De cadaueribus eorum ascendet fætor, inquit Isaias, tabescent montes à sanguine eorum.] Non putes, quia solum corpus orbatū anima cadauer est, amen dico tibi, quia & anima ipsa Deo per graue peccatum carens, cadauer est putidissimum, cuius infamie fætor in ipsos cælos ascendit, & spirituum cælestium olfactum terro & intolerabili odore perfundit. Qui eo magis hanc peccatorum ignominiam spiritualiter sentiunt, quo meliùs summi Dei, quem offendit peccatum, dignitatem & maiestatem percipiunt. Quid mirum si Angeli iniquorum infamia pulsentur, quam creaturæ etiam sensu & ratione carentes agnoscunt? Tabescent, inquit, mōtes à sanguine eorum.] Montes quidem purior terræ pars, & aëris subtilitate salubrior, ex odore peccatorum inficitur; quanto magis ipsa terra malorum pedibus trita, in qua sua flagitia perpetrant, criminum putore scædabitur, quæ propterea in nouissimis diebus, vt ait Petrus, exurenda sit, vt ignis ille terribilis non tam scoriam naturalem, quam sordes ex hominum peccatis relictas absumat? Quid plura? hæc infamia peccatoris non solas creaturas peruadit, & inter conseruos spargitur, sed ad aures quoque patrisfamilias accedit, in cuius figuram Villicus ille iniquitatis diffamatus est apud Dominum suum. Pete à Bernardo, quisnam hunc Villicum diffamauerit, & dicit tibi, quia petulantia ipsa est, quæ disseminauit infamiam. Illa etsi in actum non prodeat, & in solo corde, aut cogitatione compleatur, habet uicem suam apud Dominum, accusantem illum, eiusque famam & nomen denigrantem. Magna igitur est peccatoris infamia, quæ per omnium ora uolitat, omnium aures percutit, & tandem in nouissimo die, in illo orbis theatro, ubi vniuersū genus humanum, ad audiendam sententiam damnationis aut solutionis, conueniet, miseritimum peccatorem risu & ludibrio vniuersorum exponet.

B Malum est morbus? Sed peccatum est ægritudo maxima, quam nulla vis naturæ sanat, sed sola Dei virtus ac miseratio consolidat. Peccatum enim affectuum pacem tollit, & appetitus ac rationis societatem dissoluit; sensus spirituales impedit, manus & pedes ligat, vires debilitat, cibum & potum auersatur, & hominem in lecto suæ miseriæ iacere compellit. An non ægritudo illa, de qua Sanctus Dauid: Miserere mei Domine, quoniā infirmus sum: Sana me Domine, quoniā conturbata sunt ossa mea.] An non vulnus illud, de quo Salomō: Cui vix, cuius patri vix, cui rixæ, cui foueæ, cui sine causa vulnera, cui suffusio oculorū? Nonne his, qui comorantur in vino, id est, in dolosa atque impurissima voluptate? An non plaga illa, quam vel ipse peccator dissimulare non potest, sed ait: Vix mihi super cōtritione mea, pessima plaga mea? An non cicatrix illa, de qua iterum Dauid: Putruerūt, & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ.] Nemo est qui ignoret, peccata animæ ægritudines esse, de quibus alio psalmo dicitur: Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt.] Infirmitates posuit pro peccatis, inquit Augustinus, sicut ad Romanos Apostolus dicit: Si enim Christus, cum infirmus essemus, adhuc iuxta tempus pro impiis mortuus est.] Hos dixit infirmos, quos impios. Deinde paulo post eandem sententiam repetens: Commendat, inquit, suam charitatē Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.] Quos infirmos supra, eos hic peccatores appellauit. Cum ergo peccatū infirmitas sit, quantus putas infirmitatibus subest, qui non vnum tan-

C tum

D

E

Isai. 34. n. 3.

2. Petr. 3. n. 10.

Lucæ. 16. n. 1. Ber. ser. de villico.

Ps. 6. n. 3.

Prou. 23. n. 29.

Ter. 10. n. 19. Psal. 37. n. 6.

Psal. 15. n. 4.

Aug. ep. 59. ad Paul. 9. 2. Rom. 5. n. 6. n. 9.

tum peccatum, sed multa peccata patrauit, qui non in vno peccatorum genere, sed in omnibus, aut in multis deliquit? Monstruosam erit talem animam aspiciere, quæ contrariis morbis impetitur; & sicut mare quod vi contrariorum ventorum ad oppositas partes mouetur, ita ad omnino opposita desideria raptatur, nec potest quiescere, aut aliquod solatium habere, quæ in quocunque quod immoderatè vult, libimet ipsi contradicit.

Malum tandem est mors. Sed peccatum est mors, quæ animam occidit, à Deo, vita eius, separans, & à gratia diuellens, & in ipsum corpus, quod ante peccatum, Dei beneficio immortale esset, vt Thomas ait, mortalem aliam, scilicet corporalem, intrudens. Quare dictum est Adæ: De ligno scientiæ boni & mali ne comedas, in quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris. Ac si diceretur illi, Tam pestilens erit mors peccati, qua anima tua à sua vita, nempe à gratia, separabitur, vt etiam in corpus se deriuat, & illud ab immortalitate ad mortalitatem transferat, & post multos angores & pressuras, in mortem inducat. Peccatum itaque mors animæ est: & stat immobilis sententia conditoris: Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Vnde Gregorius ait: Quid est peccatum nisi mors? Hinc etenim scriptum est: Non est in morte qui memor sit tui. & iterum: Intrauit mors per fenestras nostras. Mors namque est, quæ animam à Deo separât, sensuum internorum intercludit officia, diuinam deturpat imaginem, lucis adimit claritatem. Denique qui Christo moritur, in sepulchro conscientia tumulatur, ligatur concupiscentiarum instis, à conspectu Dei proiicitur, duritie operitur, lapide iniquitatis intus clauditur. De talibus scriptum est: Prodiit quasi ex adipè iniquitas eorum. Et Bernardus id etiam ex mortis corporalis analogia probans, inquit: An aliud mors corporis est, nisi cum sensu priuatur, & vita? Peccatum quod mors animæ est, nec compunctionis mihi sensum, nec confessionis reliquerat vocem, & eram mortuus: Venit is qui peccata dimittit, & vtrumque restituit, & dicit animæ meæ: Salus tua ego sum. Ecce mortem, quam timeas; ecce amissionem vitæ, quam timeas; nam mors corporis viro iusto timenda non est. quæ finis est miseriæ, solutio mortalitatis, ianua vitæ: hæc verò mors animæ formidanda, quæ cumulus est miseriarum, aceruus malorum, & æternæ ac infernalis mortis nota certissima.

Si ergo lethale peccatum hæc omnia mala continet, ipsum est omne malum: vt sicut de Deo dicit æterna Veritas: Nemo bonus, nisi vnus Deus; quoniam ipse infinitum est bonum, à quo omnia bona procedunt; ita dicamus & nos: Nemo malus, nisi solum peccatum, quoniam suo modo immensum malum est, quod homines facit malos, & ab eo omnia pænæ mala dimanât. Ideo sacræ literæ peccatum absolutè malum vocant. Scito, & vide, inquit Ieremias, quia malum & amarum est, reliquiste te Dominum Deum tuum. Malum & amarum. Aliqua enim mala videntur mala dulcia, quæ aut alios, quos odio habemus, inquietant, aut prauum appetitum nostrum demulcent; at peccatum malum est amarum, quasi ablinthium, quod vel gustatum affert mortem, conscientiam pungit, & in amaritudinem lacrymarum & dolorum immittit. Millies quoque de pessimis quibusdam regibus Iuda & Israel dictum est, quod fecerunt malum coram Domino. Malum nempe peccati, quod apud Dominum, qui vniuersa iustissima trutinâ æquitatis expendit, solum verum malum, & infelicitissima miseria reputatur. Fecerunt illi ma-

1. p. 97. art. 1. Gen. 2. n. 17.

Ezech. 18 n. 20. Greg. in Ps. 7. ex penitent. Ps. 6. n. 6. Ierem. 9. n. 21.

Psal. 72. n. 7. Ber. ser. 15. in Cant.

Psal. 34. n. 3.

Marci. 10. n. 18.

Ierem. 2. n. 19.

lum, quod includit omnia prædicta mala, & sicut est omnium malorum seminarium, ita omnia mentis bona dilapidat. Vnico enim peccati consensu, ait Laurentius Iustinianus, immensas animæ ac corporis homo spirituales amisit diuitias, sibi que cum dolore vendicat, quod gratis & sine labore perceperat. Innocentiæ quippe candorem, immortalitatis stolam, carnis incorruptibilitatè, animæ puritatem, contemplationis dulcedinem, spiritus libertatem, regnum cælorum, angelorum contubernium, amicitiam Dei perdidit, ad quæ maxima cum fatione assurgit. Ex his aliqua ex parte malitia peccati cognoscitur, & eius infelicitas propalatur. quare si ipsa natura ducti, omne, malum & detrimentum afferens, fugimus; æquum est, vt ipsam malitiam, & omnium malorum & infelicitatum statum, qualis est status peccatoris, summis conatibus fugiamus.

Iusti. ser. de S. Ioa. Euang.

Peccatum mortale fugiendum esse ob suam fœditatem.

CAPVT III.

ICVT nihil est peius lethali peccato, ita nihil est fœdus atque deformius, quod ita animam turpat, arque commaculat, vt ex pulcherrima, supra omnia, quæ ab homine cogitari possunt, turpem, tetram, ac deformem efficiat. Huius ergo deformitas ex animæ pulchritudine, cui opponitur, venanda est: quæ in omnium virtutum cumulo, in earundem proportione, ac in morum debita dispositione consistit. Istam omnino peccatum euertit, quod & virtutes euentilat, atque dilacerat, animæ vires eneuat, & bonos mores malorum inductione corrumpit. Vnde Ieremias, vt hanc peccati deformitatem exprimeret, prius sanctitatis decorem depinxit, vt ex huius pulchritudine illius turpitudinem aduertamus: Candidiores Nazaræi eius niue (quibus sancti figurati sunt) nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores. Si verò à virtute ad peccata defleuerit, Denigrata est super carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis: adhæsit cutis eorum ossibus: aruit, & facta est quasi lignum. Quid candidius niue? Sed quid nigrius ac terrius carbone? Quid nitidius lacte? Sed quid obscurius eo, qui nec à concubibus potest agnosci? Quid splendidius ebore antiquo, quod temporis antiquitate rubescit? Sed quid squalidius arida cutè quæ non viuam carnem tegit, sed ossa mortua & putrescètia cooperit? Quid pulchrius sapphiro? Sed quid fœdus ligno quod ignis odor tetigit, & adurens flamma consumpsit? Tales peccatum, homines pulchros, reddit, & qui tantâ stragem in pulchritudine facit, non potest ab ingenti fœditate liberari. Hanc profecto, siquid aliud, Christi Saluatoris mors, passioque detexit. Ille namque Speciosus forma patris filius hominum, quia hominum impiorum fideiussor factus est, ad eo suam pulchritudinè exoluens pœnas peccatorum turpauit, vt dicat Isaias, cum in passione contemplans: Non est species ei neque decor: & vidimus eum, & non erat aspectus. Si peccati pœna ita corpus Saluatoris commaculat, & omnè eius decorem exhaurit, culpa ipsa quid faciet? quomodo peccatoris mentè inficiet? quanta deformitate sordabit? Id certè nec sermo explicare, nec lingua loqui, nec mens potest sufficienter meditari.

Thren. 4. n. 7.

n. 8.

Psal. 44. n. 3.

Isai. 53. n. 2.

Cogitemus tamen fictionem hominis, qui caput deorsum

deorsum